

Begreppet naturvetenskap måste redas ut

Utan att ha läst annonsen från NOT vill jag kommentera kommentaren till denna införd under rubriken »Olåt från Högskoleverket» i Läkartidningen 48/98. Det har ju förelegat en tendens att allt färre ungdomar intresserar sig för naturvetenskapliga studier. Det vore oansvarigt att bara stillatigande acceptera detta. Det är inte otroligt att det är missuppfattningar om vad som ryms inom begreppet naturvetenskap som bidrar till det bristande intresset. Och vad man då kommer att tänka på är uppfattningar om naturvetenskapens syn på sig själv som vetenskapen framför andra.

Efter Einstein och Popper och kvantfysikens genombrott är det naturligt att uppfatta naturvetenskapen och den renodlat naturvetenskapliga verklighetsbilden som bara *en* aspekt på vår tillvaro.

Viktig gränsdragnings

När det gäller naturvetenskapens medicinska gren är den kortfattat uttryckt: vetenskapen om *vad* människan är och alltså då utelämnande *vem* hon är och respekterande att medicinen inte längre är berättigad att kalla sig vetenskap om den uttalar sig utanför denna gräns.

Frågan *vem* rymmer den humanistiska aspekten och de existentiella frågorna, grunden för våra värderingar. Denna grundsyn och gränsdragnings är betydelsefull inte bara för den medicinska vetenskapen utan även för det dagliga läkararbetet. Vetenskapen handlar aldrig om sanningen, men kan avlägsna vad som skymmer en fullständigare verklighetsuppfattning. Naturvetenskapen kan varken bejaka eller förneka religiösa eller metafysiska resonemang – annat än när de själva falskeligen utger sig för att vara naturvetenskapliga – men sådan bristande respekt för andra människors uppfattningar förekommer tyvärr och inverkar menligt på läkarens arbete.

Sfärernas harmoni

Sfärernas harmoni nämns i annonsen. Det är en lite nött – kanske till och med utnött–banal klyscha. Innebörden är dock värd att hysa respekt för. Unga människor förblir ointresserade av naturvetenskap för att de tror att naturvetenskapen överkligförklarar sådana upplevelser som att tillvaron är storsla-

gen, meningsfull, helig eller gudomlig. De har också för sig att naturvetenskapen tror sig ha ensamrätt på att tala om vad verkligheten är och på att kanske till och med forska fram den sanna verkligheten. Om de får veta att de kan förena en hög tanke om österländsk visdom med naturvetenskapliga studier, och kanske till och med få bekräftat att det finns överensstämmelser mellan denna visdom och naturvetenskapen, så kan-

ske fler söker sig till de naturvetenskapliga gymnasier.

Med samma skärpa som naturvetenskapen med rätta vänder sig mot att sådant inträngas inom naturvetenskapen som inte hör hemma där, måste den låta bli att uttala sig om det som faller utanför dess domäner.

S E Åhström
leg läkare, psykiater,
Bromma

Vill inte stryka New Age-filosofierna medhårs – tvärtom!

I Läkartidningen 48/98 skriver Hans Isaksson en upprörd kommentar till Högskoleverkets/Skolverkets annonskampanj omkring naturvetenskap och teknik. Som projektledare för det nu avslutade första NOT-projektet och därmed som ansvariga för kampanjen vill vi gärna göra några klarlägganden.

NOT-projektet i sin helhet har under fem år arbetat med att på olika sätt lyfta fram naturvetenskap och teknik som ämnesområden i skolan, som studieområden för ungdomar och som yrkesområden, men också som viktiga intressefärer för »vanligt folk». Många av projektets delar har riktat sig till lärare, skolledare, lärarutbildare och elever i skolan.

Den annonskampanj som under oktober månad avslutade projektet var inte i första hand tänkt som ett rekryteringsinstrument. Den ville i stället peka på naturvetenskap och teknik som viktiga områden för mänskligt vetande. Den var med avsikt något provocerande för att väcka en allmän diskussion omkring synen på dessa ämnesområden, något som vi som projektansvariga ofta saknat.

Några av de åsikter eller påståenden som Hans Isaksson tillskriver oss måste emellertid bero på missuppfattningar. På andra punkter har vi mycket skilda synsätt.

Inte bokstavligen

Det skulle t ex inte föresväva oss att påstå att »sfärernas musik» verkligen existerar som Isaksson skriver – an-

nonstexten säger ju att man i det gamla Grekland trodde detta. Vi kan bara beklaga att bildspråket inte gick fram till Hans Isaksson, vare sig här eller när det gällde aritmetiken.

Vi står för åsikten att naturvetenskapens resultat och den kunskap vi uppnår ständigt måste omprövas – det gör troligen Hans Isaksson också, men väljer att uttrycka detta på ett annat sätt. I likhet med många forskare har vi också uppfattningen att det är mycket svårt att i dag skilja kemi från fysik eller biologi. Var hör t ex biokemi hemma? Hur särskiljer man kärnkemi, kärnfysik och atomfysik?

Vi kan också se att världsåskådningar förändras beroende på nya synsätt t ex i fysiken – kvantfysiken har dimensioner som närmar sig filosofi, österländsk eller västerländsk, om man t ex läser Stephen Hawking.

Drivkraften att söka kunskap

Vi delar inte Hans Isakssons uppfattning att »de flesta vetenskapliga upptäckter uppstår . . . ur ett praktiskt behov och är av trivalt slag». Visserligen har stora delar av den grundforskning som bedrivits och bedrivs gett praktiska resultat i olika former, men själva drivkraften har oftast varit just att söka kunskap, utan att se till eventuella praktiska behov av denna kunskap.

För den som följde hela annonskampanjen i DN, Sydsvenskan och GP eller som gör sig besväret att informera sig mera om hela NOT-projektet